

N. KÓSA JUDIT

Egy régi utazás emlékére

Télen többször is mondta, hogy menjünk el sétálni, beszéljessünk, de én mindig azt feleltem, Mihály, marha hideg van, majd tavasszal, ha hatnak ezek a fránya oltások, és kisüt a nap, leülünk valahová, akkor legalább halljuk is egymást. Aztán ez az idei tavasszal együtt végleg elmaradt.

Nehéz elfogadni, mert Ráday, amióta az eszemet tudom, az életem része volt. Gimnazistaként már ki nem hagytam volna a tévében a műsorát, fiatal tanárként pedig levelet küldtem neki a Szabadság térre, hogy az iskola örökbe fogadna egy omladozó kúriát, felújítaná, táborozna benne, ha tud ilyet, segítsen megtalálni. (Nem segített, ami a levéltárban őrzött levelezésének mennyiségét látva csöpöpet sem meglepő.) Aztán újságíró lettem, Budapestről kezdtem írni, és igen hamar kiderült, hogy Ráday Népszabadság-előfizető. A drága *Del Medico Imre* ritmusában hívta fel figyelmemet a tévedésekre, ha meg valamivel elégedett volt, az inkább csak abból derült ki, hogy a mondatba beleszötte: tudja, darling...

Igazából akkor barátkoztunk össze, amikor az alábbi cikk megjelent. 1997 ugyancsak télkabátos áprilisa volt, a századik Unokáink sem fogják látni... előtt kerestem meg, hogy meséljen az adásról. Ő meg mesélt, de még mennyire, hogy mesélt! Aztán kaptam tőle egy saját készítésű képeslapot, a rakpart Vidám Parkba száműzött sárkányai voltak rajta, meg anyyi: Köszönöm.

„Unokáink sem... századszor is

Utazás Ráday Mihállyal a Szabadság térről a Vidám Parkba és vissza a rakpartkorlátig

Ráday Mihálynak, aki sejtésem szerint eddig is legalább negyvennyolcat kihasznált a nap huszonnégy órájából, az utóbbi hetekben a szokásosnál is zsúfoltabb lett az időbeosztása. Az Unokáink sem

fogják látni... századik adására készült: hol arról számolt be, hogy régi helyszíneken forgat, hol pedig arról, hogy a műsor helyszínéül szolgáló stúdióban, illetve saját szobájában készít felvételeket. Az utóbbi mehetett alighanem a leggyorsabban, Ráday televízióbeli szobája ugyanis akkora, mint egy kisebbfajta spádz.

Azon a nagyon hideg áprilisi délelőttön elsősorban a közterületeket elcsúfító reklámözön izgatta – törvényt sürget ez ügyben –, viszont akadt egy kis dolga

a Vidám Parkban is. Útközben beszélgettünk.

– Nehéz eldönteni, mi kerüljön be a századik adásba. Szívem szerint a legégetőbb gondokról számolnék be, a nézők viszont – a levelekből legalábbis ez derül ki – a sikereket szeretnék viszontlátni – mondja.

Naná, hiszen aki emlékszik rá, tudja, hogy a nyolcvanas években spontán népmozgalommá vált a liftmentés – gondolom, miközben az Arany János utcában élénk kanyarodik egy troli, és Ráday már a közlekedéskultúráról beszél. Arról, hogy az 1973-as helyreállításakor elpusztult földalatti egy kocsját hál' istennek sikerült megmenteni, de a legrégebb fővárosi közlekedési emlék, a fogaskerekű megmaradt kocsját még most is sorsára hagyva rohad valahol.

Előttünk a Bajcsy-Zsilinszky út. Amíg piros a lámpa, Ráday sorban mutogatja a házakat, hogy melyik mit rejt a homlokzata mögött, hol milyen üzlet működött, és nézzem meg azt a díszet, ketté van vágva,

hiányzik egy darabja. Tizennyolc évvel ezelőtt – jut eszembe – az ő műsorából tanultam nézni. Felnézni és meglátni, ami szép, felfigyelni arra, hogyan pusztul, ami egy kis jóakarattal megmenthető lett volna.

– Ez itt a Hajós utca 25. Napóleon-udvarnak hívják, a városvédő egyesület annak idején részt vett a lépcsőházi ablakok helyreállításában. Amott meg a 32-es szám, ott újítottunk fel először ablakot – mutatja, de mire kibámézkodom magam, már a címerek sanyarú sorsáról mesél, arról, mennyi időbe telt, amíg a kisebb-nagyobb potentátok megértették, hogy a régi dolgok helyreállítása nem politika, hanem városvédelem. A majdani pesti Broadway érintésével kanyarodunk ki az Andrássy útra. Figyelem az arcát, mégiscsak itt kezdődött minden, egy ország tanulta meg a szót: kandeláber.

– Látja azt a telefonfülkét? – kiabál

Ráday. Fél kézzel vezet, a másikkal mutogat, hogy nézzem meg, a színében és formájában a régiekre emlékeztető új fülkéknek hogy eltolták az arányait, rossz a kupola, ronda az egész, miért kell hasonlót csinálni, amikor mintának ott az

eredeti, ő történetesen még 1983-ban megmentett nyolcvan darabot. – Erre jöttem valamelyik nap, látom, hogy szerelik az új telefonfülkéket. Gyorsan leállítottam az egészet, ezek itt már megúszták – mutatja a Bajza utcánál. – Maga ilyenkor tényleg kiszáll, odamegy és intézkedik? – kérdezem, de máris érzem, hogy hülye kérdés. Ő tényleg.

A Vidám Parkban megnézzük a csodálatosan felújított régi körhintát. Ráday látom, végre boldog, ez maradéktalanul tetszik neki. Persze ezt is ő találta

ki, néhány éve a távozó angol nagykövet adományozta az első összeget, és lám, most már teljes pompájában ragyog a mű: a lovokról lehámlott az ezer rétegben felvitt festék, a hátsó figurák újra mozognak, előbukkantak a rejtett díszek. A városligeti körhinta épülete is feltámadt, Ráday már csak a régi céllövöldét meg a Lökd meg a kecskét! hiányolja a környékről.

A Széchenyi fürdőnél aztán újra a régi önmaga, a gyalogosok megrökönyödésére egyenként vesszük szemügyre a nagy nehezen megmentett, delfinfejes kandelábereket és a közéjük biggyesztett csúf ostornyeleket.

Innen már sietünk, mert a reklámok ügyében pillanatokon belül kezdődik az

ülés, de a képviselői irodaház előtt, akataskával és szemléltető anyagokkal teli papírszatyorral a hóna alatt Ráday még megkocogtatja a rakpart korlátját: Ybl tervezte, de így sem úszhatta meg, lenyízálták róla a stílusukban hozzáillő, oda tervezett kandelábereket.

– Talán ha még négy évig képviselő maradok, ez is meglett volna – mosolyog.

Hogy a vasárnapi, századik *Unokáink sem fogják látni...* miről szól majd, azt persze most sem tudom. Alighanem minderről: portálokról, lámpákról, épü-

letdíszekről, telefonfülkékről. Ezúttal sikerekről, a nézők kívánságának megfelelően.”

★

Emlékeznek, miről szólt az a bizonyos adás? Az Arcanumon szerencsére visszakereshető, mert Ráday akkoriban még minden hónapban publikálta a műsor szövegét a Magyar Nemzetben. Valóban a sikereket vette számba, például a Sikló és a várfalon lévő hatalmas országcímer felújítását, a Belügyminisztérium kupoláját, Erzsébet királyné Süllysápról megmentett szobrát, a kőbányai Szent László templom visszakerült huszártornyát, az Illés-kutat meg a Festetics-palota megmaradt díszkerítését. Örömmel említette a Várkert Kioszk felújítását is, megjegyezve, hogy a Várkert Bazár jövője bezzeg még mindig bizonytalan.

Tizenhét évvel később, 2014 tavaszán aztán végre átadták (többször is) a pazar mód helyreállított Várkert Bazárt. Igaz, Ráday ennek már nem örülhetett a műsorában, mert azt még négy évvel korábban magyarázat nélkül megszüntették.